

Näringsministern ligger risigt till

16 augusti, 2012

Det finns frågetecken kring näringsdepartementets utlämnande av fakturor för restauranger. Men om vi ska ta näringsministerns pressekreterare på orden och på allvar så ligger departementet och ytterst ministern risigt till när JO och KU nu prövar frågorna kring utlämnandet.

Enligt en intervju i Aftonbladet räds Lööfs pressekreterare, Jonas Pettersson, inte en prövning av utlämnandet. Aftonbladet fick uppgifterna "skyndsamt" inom "mindre än två dygn" förklarar han.

Två dygn kan framstå som expressfart jämfört med den snigelgång som kännetecknar utrikesdepartementet när det gäller utlämnande av uppgifter. Men det är trots allt för långsamt med tanke på att grundlagen talar om "genast" (inte skyndsamt) vilket ska tolkas som på studs, omgående, medan personen som begär ut uppgifterna väntar. Vi talar här om timmar eller i vart fall samma dag som begäran framställs. Längre tidsutdräkt kan accepteras om myndigheten måste pröva om handlingen är allmän och offentlig, normalt någon eller några dagar. Handlar det om mer komplicerade prövningar och handlingarna också innehåller uppgifter som är sekretessbelagda får den som begär ut uppgifterna ge sig till tåls lite längre.

Vad gäller krognotor som bokförts på en myndighet bör prövningen om de kan utlämnas "på stället" kunna göras "genast" utan någon fördröjning överhuvudtaget. När det gäller begäran att därtill få kopia av en allmän och offentlig handling ska sådana förfrågningar handläggas och expedieras "skyndsamt". I normalfallet ska den som begär ut uppgifterna kunna få med sig kopior när han eller hon lämnar myndigheten. Utan några försvårande omständigheter skulle sannolikt ett utlämnande av kopior inom två dygn passera JO:s argusögon utan att resultera i kritik. En sådan fördröjning brukar normalt falla inom "felmarginalen".

Exakt vad som skett och när vad gäller utlämnandet av näringsdepartementets representation får de kommande granskningarna ge besked om. Men det förefaller finnas omständigheter som inte är så smickrande för departementet och som kan rendera en reprimand från granskarna.

Jonas Pettersson har hävdats att det är "praxis" att pressavdelningen får upplysning om att en begäran att få ut handlingen föreligger. Det är för det första fel turordning. Den som tar emot en begäran att få del av allmänna och offentliga handlingar ska koncentrera sig på att "genast" handlägga frågan om att få del av uppgifterna.

Att handläggaren därefter meddelar den politiska ledningen, läs pressavdelningen, är något som i normalfallet må vara olämpligt men kanske trots allt inte våldsamt upprörande. Men om upplysningen till ledningen även rymmer uppgifter om vem som begärt ut handlingen trots att personen kanske inte

identifierat sig träder den handläggande tjänstemannen in i en gråzon där gränsen till det olagliga ligger farligt nära.

Om den praxis Pettersson hänvisar till innebär att icke politiskt tillsatta tjänstemän, t.ex. diarie- och arkivpersonal är ålagda eller uttalat förväntas lämna upplysningar till den politiska ledningen när offentliga handlingar lämnats ut och till vem är det stötande. Det kan innebära att krav på opartiskhet enligt förvaltningslagen träds förnärligt. Risken är också påtaglig att dessa icke politiska tjänstemän dras in i ett katt- och råttaspel mellan myndigheten och medierna och i det här fallet även mellan regeringen och oppositionen. En något plågad tjänsteman som intervjuades i Medierna om vem som beställde vad när vittnar om det.

Om "praxis" innebär att den politiska ledningen ges tid att agera rörmockare och idka skademinimering har gränsen definitivt passerats inte bara för vad som är lämpligt utan också vad grundlagen kräver. Stämmer uppgifterna att de nitiska och energiska politiska tjänstemännen gavs tid att "läcka" uppgifterna i en förskönad version till andra medier bör KU och JO inte lägga fingrarna emellan. Sedan spelar det ingen roll att det i efterhand framstår mer som en björntjänst och en skademaximering som ytterst drabbar näringsministern.

KU torde inte "genast" på stället att ge svar på vad som skett och vilken praxis som finns och hur den förhåller sig till regelverket. En grundlig utredning som ger vägledning för framtiden är givetvis att föredra.

Sveriges samlade journalistkår bör dock skyndsamt dra i vart fall en slutsats av det som skett.

Det är dags att dra ned på det jag vill kalla bakelit-journalistiken. Istället för att ständigt förlita sig på den i många sammanhang förnämliga telefonen och e-posten bör huvudregeln vara att besöka myndigheten som sitter på eftertraktade uppgifter. Inte i första hand av konkurrensskäl utan för att stärka offentlighetsprincipen. Av samma skäl bör journalister heller inte tala om vem man är och givetvis heller inte vad man ska ha uppgifterna till även när det gäller mer banala uppgifter. Sådana frågor får endast ställas och ska endast besvaras om det är nödvändigt för att ta ställning till utlämnande av uppgifter för vilka det råder sekretess.

Visst finns tillfällen när det framstår som onödigt och tär på allt snävare tidsramar att besöka myndigheterna. Men god journalistik kräver tid. Att vara på plats minimerar skadereglerarnas möjligheter att agera, stärker de opolitiska tjänstemännens möjligheter att se sig som och agera som allmänhetens tjänare och inte som tjänstehjon åt den politiska ledningen. Jag inbillar mig också att ett sådant arbetssätt leder till att handläggningarna blir skyndsammare och underlättar för icke journalister att begära och få ut handlingar.

Nils Funcke

KOMMENTARER

Det finns 0 kommentarer på sidan.

Kommentera